

ДВАНГАРД

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
НА ЕМІГРАЦІЇ

П. КІЗКО

СУМ напередодні нового 1948 року

Передова свідомою частиною української молоді, хоч як тероризована й калічена комуністичним диктаторським режимом, завжди жила і діяла в ім'я національної ідеї, в ім'я визволення України з-під гніту всіх ворогів української державності. Ні варварське катування сотень і тисяч юнаків і юначок у тюрмах і за дротами концтаборів, ні улесливе заманювання в комсомол та піонерію, ані золоті обіцянки про „постровіє комуністического рая“ не змогли зломити в серцях національно свідомих синів і доньок України стремління і прагнень до створення власного вільного життя під прапором власної держави.

Доказом цього є підпільний рух проти московсько-большевицької неволі молодих українських націоналістів Наддніпрянщини, що в 20—30 роках, у протидію комсомолові, зорганізувалися в Спілці Української Молоді. Сумівці тих часів Києва, Харкова, Дніпропетровська та інших міст, а також багатьох сіл і районних центрів, разом із своїми батьками й матір'ями, чинили опір проведенню рабських „п'ятиліток“ індустріалізації та колективізації.

Найсуровіший режим кривавої комуні не міг убити національного духу в передовій українській молоді — авангарду українського народу.

Ця передова, національно свідомою частиною українського юнацтва, зберігаючи славу традицію своїх попередників, зорганізувалася в Спілку Української Молоді й тут, на еміграції, продовжуючи велику працю для здійснення тих ідеалів, за які боролися й борються кращі революційно-бойові сили українського народу.

За порівняно недовгий час перебування на чужині молодь встигла зрозуміти, що еміграція, відірваність від рідної хати і рідної землі ховають у собі чималу небезпеку — притуплення почуття відповідальності перед громадою, особистий егоїзм, свари та дріб'язкові речі тощо, на рещті, денационалізація слабих духом і тілом людей, а відтак — забуття про головні великі справи загально національного значення. Українська молодь на еміграції, що об'єдналася в СУМ'і, твердо оберігає себе від цієї небезпеки, відкидає геть увесь бруд та бореться за високу ідейно-моральну чистоту, за збереження свого національного „я“.

Переборюючи важкі труднощі й перешкоди, Спілка Української Молоді зустрічає новий 1948 рік великими досягненнями в найрізноманітніших ділянках своєї праці. За півтора роки своєї діяльності на еміграції СУМ пройшов великий шлях зро-

стання. Від започаткованого в 1946 році осередку в Авгсбурзі СУМ виріс у масову національно-юнацьку організацію, що нараховує тепер у своїх лавах 5648 хлопців та дівчат. На американській зоні Німеччини працює 47 осередків та на англійській — 20. Діяльність СУМ'у розгорнена також за межами Німеччини. Створені осередки СУМ'у в Англії, Австрії, Франції, Бельгії та інших країнах, де живе українська молодь нової еміграції.

Поруч великої національно-виховної роботи сумівці дбають про підвищення своїх загально-освітніх та фахових знань, твердо пам'ятаючи, що майбутня вільна Україна потребуватиме своїх високоосвічених та висококваліфікованих людей. Сумівці вчаться у високих школах, народних університетах, на курсах і в гуртках. При осередках працює 14 гуртків для вивчення чужих мов, 29 курсів українознавства, 8 загальноосвітніх, 28 шоферських. Крім того працюють сумівські різьбарські, вишивкарські, слюсарські та інші майстерні. У 35-х спортивних секціях сумівці вчаться спортової техніки, гартуючи себе фізично.

Широко розгорнена творча самодіяльно-мистецька праця. СУМ нараховує 35 своїх драматичних гуртків, 10 хорів, 12 гуртків народних танців. Драматичні гуртки дали 107 вистав, а хори — 32 концерти. Влаштовано 2 виставки народнього мистецтва, які засвідчили велику творчу здібність нашої молоді.

Показником великої сумівської праці були масові свята СУМ'у, проведені восени ц. р. по таборах американської й англійської зон і зокрема велике сумівське свято у Фраймані. 800 юнаків і юначок-сумівців узяли участь у цьому грандіозному фрайманському святі. Постава сумівців на святі радує наші серця і зміцнює віру, що ця молодь здатна стати із зброєю в руках у перші бойові шерехи для великого походу за волю й самостійність України.

Могутньою, ідейно зцементованою організацією зустрічає СУМ новий 1948 рік, рік нових подій, рік дальшої боротьби українського народу за свої права. Знаємо, що будуть великі несподіванки, нові перепони й труднощі, буде ллятися свіжа кров на рідних землях... Але також знаємо, що ніякі лихі сили не зможуть зупинити живого биття серця розп'ятої України.

В ім'я Великого Спасіння нашої поневоленої Батьківщини сумівці не пошкодують ні своїх сил, ні завзяття. За неї вони кожної хвилини готові віддати життя.

Хай же новий 1948 рік стане роком ще більш енергійної, кипучої праці кожного сумівця і сумівки для святої справи — здобуття волі і світла Україні!

Руханкові вправи сумівців на спортивній площі в Авґсбурзі

ПЕТРО КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

ЮНІСТЬ

Мій товаришу, друже мій, брате,
Не зітхай, що дороги в імлі —
Ми поставили юність на чатах
Не чужої — своєї землі.

Чорних днів не злічити над нами
І ночей, і скривавлених літ,
Все ж нам сниться розкритою брама
В український озорений світ;

Сняться сірі в диму небокраї
І походи, і мука безсонь,
І у кожному серці палає
Закатованих друзів огонь.

Все, мов бачим, як рвуться шрапнелі —
Поруділа небас глибина,
І бредє у солдатській шинелі
Поруч нас нездобута весна.

Ой, ти юність — завзяття шалене,
Як не скорений гомін пожеж,
Ще свої синьожовті знамена
Ти у соняшний край понесеш.

І погасне тривога дочасна,
Мла спаде, опроміниться путь,
Бо життя наше — казка прекрасна
І її тільки треба збагнуть.

Вважаючи, що здобуття Української Самостійної Соборної Держави залежало і залежить не так від зовнішніх обставин, як у першу чергу від нашої внутрішньої готовності, СУМ мусить широко розгорнути політично-виховну роботу не тільки серед членів своєї Спілки, а й серед неохопленої СУМ-ом молоді в дусі українського традиціоналізму і безкомпромісової боротьби за свою Державу.

Рішуче боротися з проявами вузьких провінціональних тенденцій як серед молоді з західніх земель, так і з земель східніх, виховуючи і формуючи здоровий тип громадянина-соборника, громадянина-державника, для якого інтереси Держави і боротьба за неї мусять стояти понад усі дрібничкові амбіції й бажання. (З резолюцій 1-го конгресу СУМ'у)

Проф. Ю. ГРИГОРІВ

Великий український учений

З іменем академіка Грушевського, великого нашого вченого, історика-дослідника, публіциста, зв'язана ціла доба останніх десятиліть минулого століття та бурхливі роки початку нашого сторіччя.

Полум'яний патріот своєї батьківщини, людина великого розуму і широкого світогляду, палкий соборник, Михайло Грушевський увесь свій велетенський талант ученого і публіциста віддав на службу інтересам рідного краю.

Дев'ятнадцятилітнім юнаком розпочав Михайло Грушевський свою творчу працю, як літератор. Під псевдонімом М. Заволока друкує він свої літературні нариси і оповідання: „Бехаль Джугур“, „Бідна дівчина“, пізніше „Ясновельможний світ“ по українських часописах і альманахах.

Гнітюча атмосфера реакції і відсутність умов для праці на користь українському народові змушують Грушевського залишити непривітні простори Російської імперії і переїхати до Галичини.

Тут молодий, сповнений сил і кипучої енергії ентузіаст відразу відчуває сприятливі обставини для праці і розгортає широку наукову та організаційну діяльність, яка завдяки його наполегливості, незламності і великим організаційним здібностям відразу позначається великими успіхами.

Незабаром Грушевський стає головою Львівського Наукового Товариства і одночасно очолює всі його видання, як їх редактор та найвизначніший співробітник. Звернувши насамперед особливу увагу на видання „Записок Наукового Товариства“, він в короткий час досяг піднесення якості друкованих праць і надав цим виданням солідного європейського вигляду.

Грушевський організував навколо цих видань поважне число визначних українських учених: Федора Вовка, Івана Франка, Івана Верхратського, Володимира Шухевича, залучив до наукової праці і обдаровану молодь: Олександра Колесу, Володимира Гнатюка, Михайла Возняка, К. Студинського, С. Томашівського, І. Кривецького. Праця всіх цих учених була зосереджена в основному в ділянках історії, філології і етнографії. Наукове Товариство підготувало велику кількість наукових праць і розвідок, зібрано безліч найцінніших джерельних матеріалів, документів і фактів, які стали необхідною основою для будь-якої дослідної праці в галузі українознавства.

Ініціатором, душею і керівником цієї праці незмінно був Михайло Грушевський. Він активізував працю, беручи сам живу участь у роботі історично-філологічної та філософської секції, да-

вав приклад і математично-природничо-лікарській секції.

З 1892 року під його керівництвом видаються періодично збірники окремих секцій: „Історична Бібліотека“, „Студії з поля суспільних наук і статистики“, „Матеріали до української бібліографії“, „Джерела до історії України-Руси“, „Українсько-руський архів“,

„Пам'ятки української мови і літератури“, „Етнографічний збірник“, „Матеріали до українсько-руської етнології“ і „Хроніка“ Товариства. В самому 1912 році видано 24 книги на 312 друкованих аркушах.

Вся ця велетенська наукова і видавнича праця провадилась без великих фінансових витрат, без допомоги з боку держави, а тільки завдяки енергії і невтомній праці згуртованих у Товаристві вчених, яких скрізь і в усьому очолював Михайло Грушевський. Він збуджував нові сили і енергію, підносили нові думки, керував усім творчим процесом, був прикладом працьовитості і відданості загальній справі.

В ці ж роки Грушевський створює і свою величну капітальну працю, монументальну 8-томову „Історію України-Руси“, що справжню перлину, що увінчала його наполегливу творчу діяльність і зробила неопіненний внесок у скарбницю нашої історичної науки.

Опрацювавши за першоджерелами велетенський історичний матеріал, зібравши, вивчивши та проаналізувавши всі праці своїх попередників і сучасників з галузі української історіографії, він груп-

товно перевіряв усі їх дані та твердження, критично переробив їх і вклав у рамки власної історичної схеми, яка набула стрункого переконливого вигляду і розкрила суцільний історичний процес розвитку українського народу від доби самостійного існування нашої держави за княжих часів через часи польсько-литовського панування до створення козацької держави.

Всупереч твердженням москвофілів Грушевський не побоявся на весь голос назвати київських князів українськими. Він переконливо довів залежність російської культури від української, дав нові оригінальні характеристики визначним постатям у нашій історії, заперечуючи і відкидаючи помилкові погляди і концепції, що трапилися до того в історичній науці.

Історична праця Грушевського ствердила державність української нації та її права на самостійне існування.

З метою популяризації рідної історії серед чужинців, Грушевський видає короткий „Нарис історії українського народу“ французькою, німецькою і російською мовами. В російському перекладі з'являються й окремі розділи його „Історії України-Руси“: „Киевская Русь“, „Козачество“ та інші, а науково-популярне видання „Ілюстрована історія України“ українською та російською мовами в десятках тисяч примірників давало правдивий огляд минувшини нашого народу.

Великі заслуги Грушевського і в ділянці історії української літератури. Поруч капітальної праці з історії старого українського письменства, де він дає прекрасний опис нашого фольклору та обрядової поезії, Грушевський заступав у 1898 році і очолює великий місячний журнал „Літературно-Науковий Вісник“, що відкрив нову еру в усьому українському національно-культурному житті. В ньому вміщалися кращі зразки української поезії, прози і драматургії тих часів, а також рецензії і огляди. Сам Грушевський друкував там літературні характеристики, критичні оцінки творів наших письменників.

У „Літературно-Науковому Віснику“ виступав Грушевський і як публіцист, вміщаючи майже в кожному журналі свої статті на громадсько-політичні теми. Як справжній духовий провідник нації він висловлював далекойдучі думки про зв'язок і майбутнє життя всіх українських земель, пропагував ідею всеукраїнського об'єднання.

„Всеукраїнство або український універсалізм, тісне єднання всіх частин української землі і щд-

порядкування всіх ріниць, які їх ділять, спільній, єдиній цілі — національному розвоєві, являється кінець-кінцем не тільки бажаним само для себе ідеальним, так би сказати, але й для потреб місцевого життя її частини, для їх ближчих цілей і завдань”, — писав він.

В об'єднанні і спільній творчій праці окремих українських земель, розділених державними кордонами і широкими просторами бачив він єдиний вірний шлях до майбутнього відродження нації і тому пропонував „почуття єдності“, „солідарності, близькості“, нещадно критикував усе, що приводило до розбиття, громив старе галицьке „рутенство“, наголошував потребу консолідації всіх національних сил.

Коли почалася революція 1905 року і обумовлений нею національно-визвольний рух, він з запалом народного трибуна закликає все свідоме громадянство до рішучої акції, проголошуючи, що тепер і саме тепер треба діяти і не марнувати жадної хвилини.

„Українці мусять стати нацією, коли не хочуть зостатися паріями серед народностей!“ — на весь голос промовляє він.

Своїє кипучої публіцистичної праці не залишив Грушевський і після поразки революції, натомість ще наполегливіше кидає в нарід вогненне слово, будить приспане сумління, підпорядковує цьому і свою наукову працю, і організаційну діяльність, і публіцистичну роботу.

Невтомна праця Грушевського раптом припинилася з вибухом першої світової війни. Жах військових подій, страхіття російської навали в Галичині і знищення культурних надбань українського народу справляють гнітюче враження на Грушевського.

Російський уряд намагався цілковито змосковщити Україну і тому переслідував її діячів науки і культури. М. С. Грушевського ув'язнено і він чотири місяці пробув у Лук'янівській в'язниці, потім був висланий до Симбірську, а згодом до Казані. Пізніше Грушевському дозволили жити в Москві. Всі ці події не зломали великого вченого. З надзвичайним завзяттям, наполегливістю він продовжує свою велику працю. У таких несприятливих умовах друкує VIII том „Історії України-Руси“, бере активну участь в житті місцевої української громади, налагоджує зв'язки з Києвом.

Революція 1917 року примушує Грушевського на деякий час припинити наукову діяльність. Він стає першим президентом першого парламенту України — Центральної Ради.

Дальші події примушують М. Грушевського залишити рідні землі. Але на початку 1924 року Грушевський повертається з еміграції в Україну.

Використавши всі легальні й нелегальні можливості, в тяжких умовах большевицького панування М. Грушевський розгорнув велетенську працю. Він став на чо-

лі історичної секції Всеукраїнської Академії Наук, згуртував навколо себе сотні талановитих молодих дослідників на полі української науки, культури і літератури.

Великий журнал „Україна“, збірники „За сто літ“, численні наукові видання, редаговані Грушевським, змістовні розвідки і статті великого вченого і численних учнів його школи — все це мало величезне значення не тільки для розвитку української науки, а й для пропаганди ідей української державності.

В 1929 р. почався розгром українства. Першою жертвою упав С. Єфремові багато його духових учнів, в 1930 р. сотні тисяч українського селянства були заслані в далекі північні пустелі в концтабори. Переслідувань зазнає і М. Грушевський. 24 листопада 1934 року змучений і знесиленний вчений помер на чужині.

Фундаментальна „Історія України-Руси“ обірвалася, незакінченою залишилася і багатотомова „Історія української літератури“.

Наукова спадщина великого вченого становить міцний фундамент під велику будову української Держави. І тому з такою зненавистю галасяють вороги України, всіма

засобами знеславляючи світле ім'я М. Грушевського. Його твори тепер заборонені в Україні. Проти ідей великого діяча української науки йде шалений похід. Всі праці з історії і літератури України, що їх видала Академія Наук УРСР в 1941-1945 рр. оголошено шкідливими, бо в цих працях виявилася „буржуазно-націоналістична ідеологія“ Грушевського. Літом цього року в газеті окупаційної влади „Радянська Україна“ читаємо: „Українські націоналісти спираються на ідеологію, яку вони черпають з творів М. Грушевського, автора „Історії українського письменства“. Якщо хочемо знищити українських повстанців, то треба за всяку ціну знищити їхню ідеологію“. А ще пізніше, восени, в тій же газеті у великій статті оскаженілі російські шовіністи називають М. Грушевського „найбільшим ворогом українського народу“.

Та як не намагаються справжні вороги українського народу очорнити славне ім'я велетня української науки, ідеї М. Грушевського живуть і житимуть в серцях українського народу. Українська мо-лодь черпатиме з його великих джерел науки правду про історію України, плекаючи в собі велику ідею самостійності.

„В інтересах українського національного розвою в теперішній стадії лежить власне концентрація всіх національних сил, а для того всіх частей української території. Треба розвивати в них почуття єдності, солідарності, близькості, а не роздмухувати ріжниць, які їх ділять і які при таких роздмухуванні можуть привести до повного відокремлення, культурного і національного, різних частин української землі.“

М. С. Грушевський.

Група дівчат-сумівок Ашафенбурзького осередку в сумівських одностроях.

Жертви большевицького терору

13 років тому, в грудні 1934 р., в зв'язку з убивством Кірова — одного з кремлівських сатрапів — у Києві було схоплено й розстріляно велику групу талановитих українських письменників серед яких були і Григорій Косинка, Дмитро Фальківський та Олекса Влизько. 1-ше грудня було приводом і одночасно сигналом до запланованого наступу на бастион духової України, виразником якої були визначні письменники й діячі української культури. Саме їм було відібране право на життя. В розквіті своїх сил і здібностей вони стали жертвою червоного мінотавра.

Відзначення цієї трагічної дати кожному з нас, молоді, дає нагоду ще глибше усвідомити, якою страшною для Москви, однаково як білої, так і черво-

ної, була й є наша національна українська культура в широкому значенні цього слова, яким страшним для Москви був і є Київ, як символ нашої державності.

Хай же будуть світлі сторінки життєвої постави розстріляних зразком нашого життя. Бути такими, як вічно прагнучі й непримиримі герої їхніх творів — наш обов'язок і клич українського національного традиціоналізму, обов'язок нас, молодих, що йдемо на зустріч ранку державного воскресіння.

В цьому числі нашого журналу містимо короткі нотатки про трьох із розстріляних — письменника Гр. Косинку, поетів О. Влизька й Дм. Фальківського, — а також уривки з їхніх творів.

ОЛЕКСА ВЛИЗЬКО

Виходець із села, Олекса Влизько народився 1908 р. Друкуватися почав 1925 р. в журналі „Глобус“. Належав до літературної організації „Молодняк“ та „Всеукраїнської Спілки Пролетарських Письменників“. Працював також у журналі українських футуристів „Нова Генерація“. 1927 р. вийшла в світ перша його збірка поезій п. н. „За всіх скажу“, 1930 — збірка „Живу, працюю“, а згодом кілька інших. Надзвичайна життєрадісність, романтизм, бадьорість, свіжість і безпосередня щирість, глибокий оптимізм і віра яскраво відзначає талановиту творчість О. Влизька серед занепадницьких мотивів тодішньої поезії. І це тим дивніше, що О. Влизько був глухий і німий. Не мирячись із сірими буднями „міщанської тюрми“, він поетає проти безрадісної темної навколишньої дійсності.

В душі поета була безмежна сила „буйної, гарячої“ любові до землі, до людей, до світу. В одному серці цієї великої любові не змістити: „якби можна помножити серце, я помножив би тисячу раз“.

Сповнена надзвичайною любов'ю, життєрадісна поезія О. Влизька закликала всіх
„... Любити землю, звіря, люд

Серце кинувши в шторми і штилі,
Ми в обличчя плюєм сатані
І незрушно на тонни, на милі
Розраховуєм дні.

(„Матроси“)

Не зносячи пекла поневолення, Олекса Влизько бичує тих, що „з обрієм паяца“ бояться всепожираючої Москви („Мама пальця покаже — бояться“).

Ця брудна, імперіялістична Москва гвалтовно обірвала життя 27-літнього талановитого українського поета, простреливши кулею його „Безсмертне серце — повне сонцем“, знищивши творця нашої національної літератури, що, з гордо піднесеною головою, ішов сам і кликав свій нарід до брами невмирущої Правди:

„Нам треба пісні — бурі, грому,
Нам треба — бомбами слова!
Ні слова — хто там? — про утому
У кого скніє голова!
Нам треба кожного солдатом
На наші будні і фронти!
Поете, — в бій! Доволі ждати!
Громами пісню рознеси!“

„Жити сонцем, тільки сонцем жити...“
Поет-романтик з любов'ю ос-
півує море, людей моря — цих ве-
летнів, героїв:

О. ВЛИЗЬКО

Крови б, крові і сили...

Крови б, крові і сили відерцем
Святогором понести до мас!..
Якби можна помножити серце,
Я помножив би тисячу раз!
І роздав би, роздав би, роздав би,
Як проміння моєї снаги,
Так, щоб світ загорівся, і став би,
І розбив би свої береги!

За всіх скажу

З високих веж ми дивимось на світ, —
Далекі зорі ловимо руками! ..
Сміються веврики з блакитних віт,
І квіти сонячні вкривають пелюстками...
І ми ростем! На кльомбах днів і літ
Ростем за хмар чудними пагонцями,
Поки печаль не стане древній міт
І, мов би дим, не щезне за віками!

ДМИТРО ФАЛЬКІВСЬКИЙ

Дмитро Фальківський народився 1898 року в с. Лепесах Кобринського повіту на Поліссі в родині бідного селянина. З ентузіазмом прийнявши революцію, через два-три роки пореволюційної дійсності він

гірко розчарується в революції та в її „здобутках“. Село стогнало під тягарем „продразвйорсток“, „продналогів“, реквізицій, місто опанували „непмани“, спекулянти, замість вільного слова панувала

ДМ. ФАЛЬКІВСЬКИЙ

Полісся

(уринок)

Очерет мені був за коліску,
В болотах я родився і зріс.
Я люблю свою хату поліську...
Я люблю свій задуманий ліс...
Що там тропіки, пишні пампаси!
Ви загляньте но в щуцу до нас!...
Я оддав би за неї одразу
І Тибет і Урал, і Кавказ.
А поліське похмуре болото?
Пів Полісся вода залила...
Тільки де-не-де хутір самотній,
Тільки де-не-де клаптик села.
Хоч у злиднях живемо, у бруді,
Та привілля яке навесні,
Коли виставиш вітрові груди
І летиш, і летиш на човні,
А вода і хлюпоче, і плаче,
Захлинається в лютій злобі.
Ну, скажіть, в кого серце гаряче,
Як весну навесні не любть?..

Хором земля й небеса:
Благословенні довіку,
Хто себе кров'ю вписав
В книгу безсмертя велику.
ЄВГЕН ПЛУЖНИК

люта цензура, замість вільної України — колонія, залежна від Москви. Всюди він бачив „харю непереможного хама“, що заступила місце царських чиновників.

І гіркий зойк наболілої душі вивирається з грудей поета:

„Ех! І вдарило ж кляте життя!“

В усій творчості талановитого поета неподільно панує цей мотив глибокого безнадійного смутку, розчарування, зневіри, протесту проти жорстокої совєтської дійсності, заперечення такого „клятого життя“.

Фальківський стає в непримиренний конфлікт із сучасністю, байдужою до докорів і нарікань поета:

„Та що їм до пісень,
до сліз матусі,

До туги сіл,
до нарікання міст:
У золотій останній завірюсі
Спадає лист...
Ридає лист...
Чи ж не тому в ці
дні похмурі й сонні

Під рип осик,
під гайвороння крик
Так хочеться мені,
щоб під віконням
Розцвів ізнов
потоптаний квітник,
Так хочеться,
щоб у передгроззя грізні,
Коли дзвенить
і грається луна
Мої докори й
нарікання пісні
Весінне сонце
впило до дна“

Жорстокий окупант, що був байдужий до „сліз матусі, до туги сіл, до нарікання міст“, до страждань поневоленого українського народу, безпощадно нищачи цвіт молоді української інтелігенції, — знищив і Фальківського, розстрілявши його в трагічну ніч разом із Косинкою, Влизьком та іншими.

ГРИГОРІЙ КОСИНКА

Григорій Косинка (справжнє прізвище Стрілець) народився 17 листопада 1899 р. в с. Щербанівці на Київщині в сім'ї селянина-бідняка. Літературну діяльність розпочав, як поет. Але в 1919 р. в газеті „Боротьба“ з'являється перше оповідання Г. Косинки „На буряки“, що зразу ж звернуло на себе увагу і стало початком народження Косинки, як талановитого письменника-прозаїка. 1922 р. виходить у світ збірник його оповідань „На золотих богах“, а згодом такі книги як „В житах“, „Заквітчаний соя“, „Політика“ та „Мати“.

Несприйнявши чужої нам комуністичної революції, Косинка своєю творчістю опреділює себе на тому боці барикади де „б'ється селянська воля“, де „умирає на своїх осмушках та обніжках але боронить тілами, кров'ю свої оселі“ Україна. Його типи — переважно фанатичні месники і чесні невідступні оборонці свої землі від імперіалістичних загарбників. „... Коли діло косається степу — ми тоді, як мур; тоді, брат, не скубнеш дурничкою... З вилами боронимо степ...“ („Голова ході“), бо там, у степу, „в житах загубилася моя доля“, — каже герой оповідання „В житах“.

Високомайстерна творчість Косинки — це, перш усього, яскраве відображення подій 1917—1920 рр., отієї „чорної руйни, політої сльозами, як дощем“ а також побуту і психології нашого пореволюційного села. Син українського селянина, Григорій Косинка ніколи не

міг примиритися з тяжким становищем українського селянства. І в усіх своїх новелях, незважаючи на морок задухи підсовєтської дійсності, на цькування офіційної критики, погрозу ворогів і осторогу приятелів писав з особливим піднесенням „про справедливу не-

нависть мого народу“. І цього йому не простила Москва. Кулею ката було перерване життя Гр. Косинки. Поневолена Україна і на цей раз передчасно втратила видатного майстра літератури, палкого громадянина-патріота, сина степу, ім'я якому — непогора.

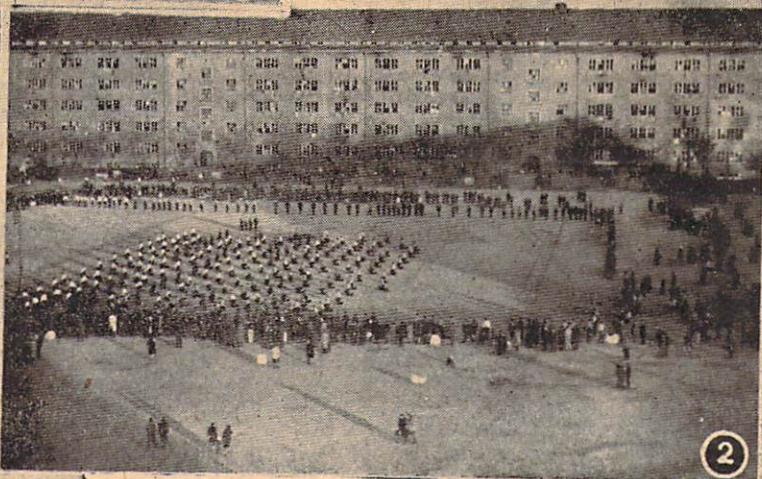
Уринок з оповідання Гр. Косинки „ПОСТРІЛ“ читайте на 10-ій стор.

ВЕЛИКЕ МАС

Спільки
Української
Молоді у

8 і 9
Л
И
С
Т
О
П
А
Д
А

1. В перший день свята, на таборовій площі, вишикувана в колони сумівська молодь та гості слухають привітання від українських організацій і установ.
2. Масові руханкові вправи учасників свята.
3. Недільний ранок. Стрункими колонами сумівці ідуть до церкви.
4. Фрагмент із спільної молитви за Україну
5. Колони сумівців крокують на загальну ранішню збірку.
6. Прапороносці перед початком дефіляди.

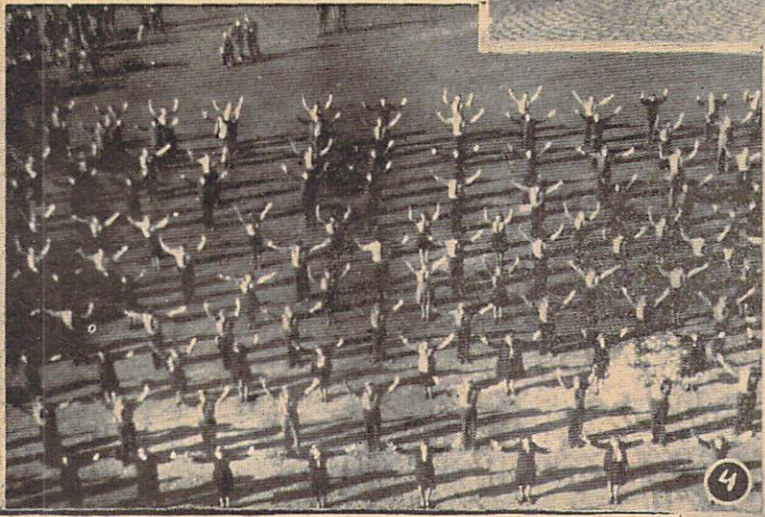

ОВЕ СВЯТО

Фраймані

5

4

1
9
4
7
р
о
к
у

3

- 7. Дефіляда. Урочисто, з піднесеним настроєм, сумівці проходять перед представниками ЦК СУМ'у та українських установ і організацій.
- 8. Вечірня збірка.
- 9. Керівник свята п. Рицар приймає рапорт від свого заступника.
- 10. Величаве дводенне свято закінчилось. Повільно опускається сумівський прапор.

8

9

10

Група членів сумівського осередку в Годенав.

Гр. КОСИНКА

Людина, що стала на порозі зради

(Уривок з оповідання „Постріл“)

... На розі з'явилася Уляна, Дзюбина жінка:

— У нас повний двір комуни...

Жашко підскочив до збитого з ніг Киянчука, приклав до спини дуло револьвера, і глухий постріл вилетів з рову, коли ми вже бігли хто куди Дзюбинимигородами... Я спинився передихнути коло Дзюбиного вітряка: „куди бігти, і що далі робити“ — городами заливались собаки, десь часто, по-військовому, ішла перестрілка.

Більшовицька кавалерійська сотня обстрілювала Черносливку. Кулі свистіли у довгих гонах степу, пробивали в городах волохате листя сонячників... Я почув, коли трохи зтихло, знайомий мені дезертирський свист...

Так, тут уже я не боявся нічого, це була степова дезертирська стежка...

Я нахилився напитись руками води і почув переляканий голос Жашка:

— Я за кіньми вийшов, товаришу... Я з вами...

— А бандити де? — чогось весело поспитав я... Ах, як він зрадив, пізнавши мій голос!

— Корнійчику, я більше не можу, вони, коли половлять нас... ні, ні, ні, —

він істерично кинув рушницю до ривчак... — Слухайте, нас оце два, давайте здамося комуні, все звернемо на Гострого...

Слова його нагадували розмову божевільного, він трусився, наче кловав кістку дятел...

Я сказав:

— Візьміть рушницю, з'явимося озброєні... Чесно.

І знов ця божевільна радість плазувати по землі!

Корнію, ми ж у міліції можемо служити, або взагалі посаду дадуть правда ж?

Він нахилився достати з ривчак рушницю, я зняв з плеча свою і ще раз перевіряв пострілом, чи добре б'є... і Жашко, захлинаючись у грязі, простяг одну руку під куц голоду, скорчився, і виправився без крику...

Перестрілка затихла. Дзюбин вітряк горів, наче велика страсна свічка в степу, а коли упало додолу перегоріле крило — з Черносливки почав вити Скобельов*).

Я переклав Жашкові патрони до своєї торби (револьвера він десь по дорозі загубив) і, мов тень, побрів хлібами, під сонне кумкання жаб, у степ:

— Що жде нас далі? А-ах!...

*/ Собака — прим. редакції

З найчорнішої землі виростають найкращі квіти, а найвищі, найміцніші дерева пнуться до неба зпосеред скель.

І. Голлянд

Ю. Г.

Татарська навала на Київ

(До 707-річчя зруйнування нашої столиці)

Золоті часи Володимира Великого, Ярослава Мудрого, часи, коли об'єднана під владою Києва могутня соборна княжа держава являла собою зразок величчя, сили й добробуту на всьому Сході Європи, в XIII ст. відійшли в минуле з вини наступних володарів київського престолу. Нехтуючи Заповітами Ярослава Мудрого і Володимира Мономаха про потребу жити в згоді й зміцнювати силу своєї держави, українські князі весь час ворогували один з одним, вели безперервні війни і так привели Україну до цілковитого винищення, економічного зубожіння і загрози нападу, так що коли з'явилися у степах нові вороги, українські князі не в силі були боронити свою волю і державну незалежність.

А тим часом на українські землі насувалася нова хмара. Скупчені на Далекому Сході, в південному басейні Амуру татаро-монгольські орди довгий час були під владою своїх західних сусідів турків, але наприкінці XII сторіччя об'єдналися під владою Чингісхана і, очолені ним, почали підкоряти собі землі. Швидко завоювали вони сусідні татарські і турецькі племена, північний Китай, Туркестан і каспійсько-чорноморські степи. Допомога, яку подавали туркестанцям половці, обумовили похід татар і проти них. Розгромлені разом з сусідніми племенами Ясів Черкесів половці вдалися по допомогу до українських князів, з якими в той час підтримували дружні стосунки, але спільний виступ наших князів проти татар закінчився страшною поразкою їх на річці Калці. Однак, татари не скористалися із своєї перемоги і повернулися назад, а в Україні думали, що вони більше не прийдуть і не робили ніяких заходів для оборони проти можливих нових нападів.

Проте, татари не відмовлялися від думки заволодіти українськими землями. Коли в 1227 р. помер Чингісхан, царство його поділили між собою його сини, що мали царювати під проводом великого хана, якого обирали з-поміж себе. Західні землі припали ханові Батиеві, і він у 1236 р. рушив встановлювати там свою владу. Розбивши половців, восени 1239 р. татари хмарою посунули в Україну.

Нікого і нічого не милували жорстокі завойовники. Здобувши Переяслав, вони вщент пограбували його та знищили безліч людей, серед них навіть владу єпископа. Чернігівський князь намагався боронити своє місто, але зазнав страшної поразки.

Один з учасників Батієвого походу хан Менке підійшов до Києва

і, милуючись прекрасним виглядом української столиці, закликав киян не чинити опору та добровільно піддатись йому і тим зберегти місто від неминучого руйнування.

Проте, все населення Києва одностайно вирішило боронитися. Але татари, стомлені довгими походами, не пішли на штурм і відступили в степи, де відпочивали рік і лише наприкінці 1240 року знову пішли на українські землі і суцільною масою обложили Київ.

Усі мешканці міста мужньо встали на оборону до Київських мурів, щоб не допустити татар вдертися в Київ.

За словами літописів, враження від диких татарських орд було страхітливе. Від рипу возів, реву верблюдів, іржання коней не чути було голосу в місті.

Але кияни з великою мужністю боролися. Ними керував відомий воєвода Дмитро, добрий знавець військової справи, що його надіслав на допомогу киянам з Галичини князь Данило Романович.

Щоб прискорити здобуття міста і уникнути зайвих жертв при штурмі міських мурів, татари привезли і поставили спеціальні знаряддя, щоб руйнувати мурви. День і ніч цими стінобитними знаряддями вороги громили мурви, руйнували київські укріплення і, нарешті, прорвали їх. На місце пролому кинулися керовані воєводою Дмитром хоробрі захисники міста.

Спалахнув страшний бій. Славні оборонці Києва показували приклади небаченого героїзму, захищаючи кожний крок київської землі. Як оповідає літописець — страшно було бачити, як ламалися списи, як розбивалися щити, як світ затьмарився від стріл.

Чисельна перевага татар дала їм змогу оволодіти мурами, але втомлені запеклим боєм та враженої нечуваним опором, що завдали

їм хоробрі кияни, вони відійшли і спочивали потім цілу добу.

Українці використали цю перерву і побудували навколо Десятинної церкви новий оборонний вал, де думали чинити ворогові новий опір. Але ці укріплення були слабкі й недосконалі, і татари легко здобули їх наступного дня.

Оборонцями міста оволодів відчай. Маса людей почали ховатися на хорах Десятинної церкви, під склепіннями якої шукали рятунку. Хори конаць-кінцем не витримали величезної ваги і повалилися, поховавши під своїми уламками багато людей. Стогін і зойк стояли в Києві. Серед кривавої пожежі, руїн і безлічі трупів татари святкували страхітливую перемогу руйнування і смерті.

Падіння Києва віддало в руки татар всю Україну. Звістка про долю столиці наробила такої паніки, що ніхто більше не наважувався боронитися від завойовників. Хвилею крові й пожежі пройшли татари Україну, а далі спустошили Польщу, Шлезьк, Моравію і Угорщину.

Татарський погром, цей найстрашніший удар, завданий Києву від часів Андрія Боголюбського, позбавив нашу столицю її значення в Україні. Культурний центр переноситься тепер на західно-українські землі, які хоч теж визнали над собою владу хана, але віддалені від його резиденції, менше відчували на собі татарський вплив, ніж Наддніпров'я, і тому вільніше могли будувати свою культуру. Як політичний і економічний центр, Київ втратив своє значіння до 16 сторіччя.

Таких нападів і руйнування не раз зазнавала наша столиця і пізніше. Але це не зменшує нашої віри в те, що наш славний Київ, як фенікс з попелу, встане знову з руїн і стане столицею звільненої, від окупантів Самостійної України.

Нещодавно в Міттенвальді закінчилися двотижневі курси культурно-освітніх референтів, організовані ЦК СУМ'у. На Фото: випускники курсів.

Проф. Г. ГОРОВИЙ

НАУКА і МІСТИКА

У пресі і в усних виступах часто доводиться чути протиставлення науки й містики. При цьому ті, що вживають це протиставлення, звичайно під містикою розуміють щось маловартісне в порівнянні з наукою, а іноді навіть ототожнюють містику з забобонами.

Особливо таке протиставлення властиве прибічникам матеріалістичного світогляду. Все, що виходить за межі його або суперечить йому, вони називають містикою.

Отже, завдання нашої статті полягає в тому, щоб з'ясувати, що таке містика і яке відношення її до наукового знання. Але спочатку зупинимось на з'ясуванні відношення між вірою й наукою, бо для багатьох матеріалістів віра і містика — те саме.

НАУКА і ВІРА

Під наукою звичайно розуміють систему знань, здобутих за певними методами й логічно обґрунтованих. Завдання науки полягає в тому, щоб найповніше й найвірніше відбити об'єктивну дійсність і ті закони, яким вона підлягає.

Обсяг науки можна розуміти по-різному. Так, наприклад, найвизначніші філософи й учені старих і нових часів, як Платон, Аристотель, Декарт, Ляйбніц та інші визнавали, що наука мусить охопити все буття в цілому, в тому числі й питання про його першоснови. Навпаки, дехто з учених обмежує обсяг науки. Особливо це треба сказати про одного з найвизначніших представників позитивізму, французького філософа Канта.

Він, як і історик Тюрґо, учить, що людське пізнання в своєму розвитку проходить три стадії: теологічну, метафізичну й наукову. В першій стадії людина вбачає причину всіх явищ природи в діях Бога або богів. У другій, або метафізичній стадії, люди, за словами Тюрґо, переконані вневірності теологічного з'ясування природи, але вони ще не вивчили її законів, вони замінили богів на такі абстракції, як сутність (субстанція), здібність, що в дійсності нічого не з'ясовують. Нарешті, третій, науковий період в розвитку знання приходить тоді, коли люди, спостерігаючи механічні дії тіл одно на одне, створили інші гіпотези, що їх математик могли розвинути, а досвід — перевірити.

Інакше кажучи, науковим є лише те, що засноване на досвіді. При цьому Кант обмежує й саме поняття досвіду. Він визнає лише досвід відчуттєвий і заперечує наукове значення суто психологічного спостереження.

Виходячи з таких залогень, Кант визнає за „хімерою“ ідеї абсолютного обов'язку, моральної свободи і т. інш., заперечує французькі традиції XVIII ст. щодо прав людини, визнає, що особа має лише відносні права, які їй дає суспільство.

Таке уявлення про науку було дуже поширене серед суспільства XIX ст., особливо серед російських нігілістів. Воно, між іншим, лягло в основу т. з. рефлексології, що заперечує психологічне спостереження, як метод наукового пізнання людини, й намагається все психічне життя її звести до рефлексів (Сеченєв, Бехтерєв.)

Проти такого звужування науки заперечують не тільки філософи ідеалісти, а навіть учені, що близько стоять до французького позитивізму, як, напр., Джон Стюарт Мілль. А. Манзель заявляє, що метафізичні питання, „посідають законне місце у вивченні природи і мисленні людини, що коли б філософія була не в змозі їх розв'язати, вона всеж таки повинна показати, чому вони не надаються до розв'язання.“

І дійсно, людина не тільки ставить питання про природу буття та його першопричину, про призначення світу й природи людської душі, але й надає цим питанням особливо великого значення. Тому не можна назвати закінченим світогляд, коли в ньому немає відповіді на ці питання.

Як же людина розв'язує питання про буття і яке місце посідає в цьому знання й віра?

Немає сумніву в тому, що наші знання в першу чергу мають своїм джерелом відчуття зору, слуху, дотику і т. ін. Але це не єдине джерело досвіду. Не менш, а може більш важливим джерелом його є самоспостереження. Таким шляхом людина безпосередньо пізнає внутрішні, психічні переживання, про які можна за допомогою зовнішнього спостереження роботи лише опосередковані висновки.

Але не тільки філософи, як Кант, а й представники стислих наук довели, що наші уявлення про явища буття, засновані на даних зовнішніх відчуттів, мають в собі значні суб'єктивні елементи, які залежать в першу чергу від будови і стану наших органів відчуття. Людина, що страждає на дальтонізм (кольорова сліпота), сприймає речі не такими, як їх сприймає людина з нормальним зором. Крім того, фізика доводить, що об'єктивною причиною відчуття кольорів є різні коливання світових хвиль, а причиною відчуття слуху — різні коливання звукового осередку. Отже, Кант мав усі підстави відрізнити „речі для себе“ і „речі в собі“.

Але чи існує цей „світ речей в собі“? Звичайно, переважаюча більшість людей визнає його об'єктивне існування. А проте є філософи, що не визнають цього. Напр., Берклі твердить: „Світ є мов уявлення“. Це твердження не таке безглузде, яким воно здається з першого погляду, бо фактично з однаковим правом можна доводити, що незалежний

від нас матеріальний світ існує і що він не існує. Отже, вже в цій точці пізнання до нього приєднується віра. Так само елементи віри можна вбачати в наших уявленнях про природу речей і явищ. Наївний реаліст визнає, що речі в дійсності є такі, якими ми уявляємо їх на підставі наших відчуттів. Іншими уявляв їх фізик XIX ст., і ще іншими фізик наших часів, коли фізика збагатилась відкриттями, що радикально змінюють попередні уявлення про світ.

Але і наївний реаліст, і учені XIX ст. вірили в правдивість своїх уявлень, як вірили в правдивість своїх уявлень сучасний фізик, бо інакше вони б не могли використовувати своїх знань у практичній діяльності. Ця віра стосується й того, що залишається внаслідок протягом віків більш-менш незмінним і того, що внаслідок нових дослідів міняється.

Так стоїть справа в галузі т. з. стислих наук. Ще більше елементів віри в т. з. нестислих науках, особливо в історії, з її різними розгалуженнями. Історик, характеризуючи ту чи ту епоху, розповідаючи про ту чи ту подію, використовує різні документи й матеріали. Він співставляє одні документи з іншими, аналізує їх і робить певні висновки. Але де гарантія того, що те, в чому сходяться всі документи цілком відповідає дійсності? Чи не відбився на авторах цих документів дух часу і чи не утворив у них аперцептивної маси, що викривлювала сприймання дійсності?

Наука не тільки описує речі і явища і досліджує склад їх, а й вивчає причинові зв'язки між ними, підводить їх під певні закони, і це є фактичне завдання її. Але що таке причина? Звичайно її визначають, як конечну послідовність явищ, конечний зв'язок між ними. Раз дано в певних умовах А, то в таких же умовах за ним мусить виникнути Б. Але ще Юм доводив, що причина є звичайна послідовність явищ і що „необхідність є не що інше як внутрішнє вражіння духа або рішення перевести наше мислення з одного предмета на другий“. Він твердить, що наше чекання на те, що за певним рядом явищ з'явиться інший ряд явищ, є звичка, яка утворюється в наслідок повторення явищ.

Але більшість вчених все таки стоїть на тому, що причина є конечний зв'язок між явищами. Це твердження кінець-кінцем спирається на віру в розум, на віру в те, що закони нашого розуму збігаються з законами природи.

Ще з більшою чіткістю, ніж в науках стислих і гуманітарних, елемент віри виступає в науках філософічних, що розв'язують основні питання буття. Одно з найважливіших між ними — це питання

про першопричину його буття. Одні з філософів стоять на тому, що першопричиною буття є Бог, Абсолютний Дух, інші — на тому, що природа самовистарчална, що існує лише матерія, яка розвивається за певними законами.

І ті й другі філософи логічно обґрунтовують свої твердження про першопричину буття. Філософи-атеїсти, між іншим, вказують на доцільність явищ буття, на закони його, в яких видна дія Абсолютного Розуму. Філософи-атеїсти або обходять питання про причину доцільності буття або, як Епікур, приписують його випадкові. А взагалі і ті й другі спираються на віру, бо абсолютне не може бути предметом пізнання людини, що має відносний характер. Але віра може бути розумна, коли вона спирається на якісь логічні міркування, або нерозумна, коли вона не спирається на них і суперечить логіці.

Останню віру називають забобонами.

Взагалі ж через відносність і обмеженість людського пізнання людина не може відмовитись від віри, бо це було б разом з тим відмовленням від знання. Це з особливою ясністю видно на прикладі філософів-скептиків. Один з найбільш послідовних між ними, грецький філософ Піррон казав: „Одно настільки ж вірне, як і інше“. Тому він справжню мудрість вбачав в утримуванні від тверджень.

Але чи можна назвати всяку віру, зокрема віру в Бога, в існування душі і т. інше містикою? На це питання ми дамо відповідь в наступному розділі.

МІСТИКА

Наше суспільство часто із словом „містика“ сполучає дуже неясні й часто суперечливі поняття. Здебільша ж розуміють її як щось протилежне науці й ототожнюють її з вірою в щось трансцендентне, себто в те, що стоїть за межами нашого відчуттєвого досвіду.

Але містика є щось інше. Досить чітко визначення її дає відомий американський психолог Вільям Джемс, що належить, до речі, до школи прагматистів, себто до філософів, що поєднують щільно свої теоретичні проблеми з завданнями практичного життя.

Досліджуючи на підставі численних документів психологію святих (Франціск Азисський, св. Тереза та ін.), він прийшов до висновку, що існує специфічний релігійний, або містичний досвід. Так визначають поняття містики й найвидатніші представники містичного напрямку середньовічної теології. Так, напр., Жерсон (народ. 1363 р.) в своєму трактаті „Про містичну теологію“ визнає останню не за абстрактну, а за досвідну науку, що заснована на переживаннях, властивих благочестивим людям. Щоб мати уявлення про це переживання, треба прочитати „Наслідкування Ісусу Христу“ Томи Кемпійського, або твори Єфрема Сирина чи св. Терези. ● сь що, напр.,

пише св. Тереза: „Одного разу під час молитви я одержала змогу зрозуміти, як всі речі можуть бути споглядані в Бозі й міститися в Ньому. Я бачила їх не в звичайній формі, а, проте, з дивовижною ясністю й вигляд їх живо відбився в моїй душі. Це одна з найбільших милостей, що дарував мені Бог. Вигляд цей був остільки витончений і ніжний, що описати його немає можливості“...

Далі св. Тереза пише: „Господь дав мені зрозуміти, як Він може бути в трьох постатях. Він так показав мені це, що здивування моє було рівне почуттю втрати, що охопило мене. І тепер, коли я чую про св. Тройцю, або коли чую спогадання про Неї, я розумію, яким образом три Постаті становлять одного Бога, і відчуваю при цьому невимовне бляж жентво“.

Містики пишуть, що людина в стані просвітлення, живо відчуваючи Бога, по іншому розуміє речі й явища буття. „В цьому світлі, — пише Яків Бем, — мій дух раптом побачив наскрізь речі і просякнув усі творіння і побачив все в них, і навіть у траві і листях, і я узнав Бога, хто Він, і як Він діє, і яка Його воля“.

Про близькі до цього переживання пишуть Лермонтов у вірші „Когда волнуется желтеющая нива“ і Пушкін у вірші „Пророк“.

Такі переживання не властиві звичайним людям, а тим більше людям не релігійним. Вони навіть не можуть зрозуміти їх, як не може посправжньому зрозуміти, що таке синій колір людина, яка народилася сліпою.

Але, чи маємо ми підстави заперечувати ці переживання? Безперечно ні, як не заперечує їх і відомий учений В. Джемс. Дехто, не заперечуючи реальності містичних переживань, розглядає їх, як прояви психічної хвороби. Але біографії відомих містиків доводять, що вони були цілком здоровими людьми, а дехто з них, як, напр., Жерсон, мали славу високоучених людей. Психічне здоров'я відомих містиків стверджує і Джемс.

Отже, є підстави твердити, що містичний досвід є особливий тип пізнання, дуже близький до пізнання інтуїтивного. Як при інтуїції, так і при містичному пізнанні істина дається зразу, а не шляхом послідовних, пов'язаних між собою розумувань. Людина ніби бачить істину. Крім того, містичне пізнання, як і інтуїтивне, має емоційне зафарблення. Всі містики вказують на надзвичайне піднесення й радість під час містичних переживань.

Як сказано вище, містичний досвід властивий не всім людям, але зародки його властиві більшості, і розвиваються вони у тих, хто всією душею віддається релігійному життю.

Із сказаного видно, що містику не можна ототожнювати не тільки з вірою взагалі, а й з вірою релі-

гійною. В середні віки були богослови, що належали до раціоналістичної течії і навіть заперечували містичну теологію. Відомо, що Рим один час навіть був заборонив книгу „Наслідкування Христу“.

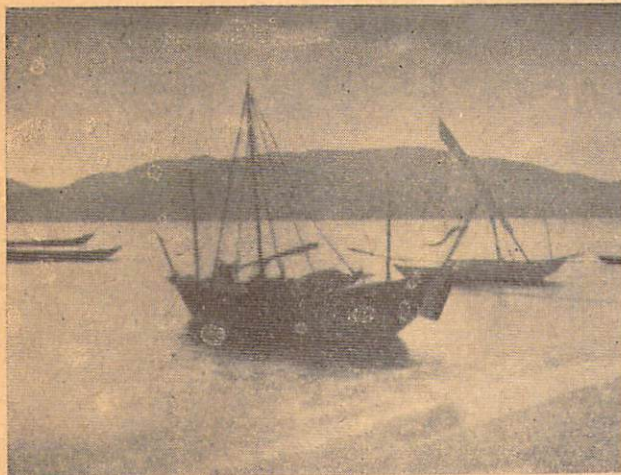
Так само немає підстав проти ставляти містику науці. Із того, що ми не сприймаємо надчуттєвого світу, не можна робити висновку, що його не існує. Людина пізнала лише незначну частину буття, а останні досягнення науки начисто доводять, яке воно складне і які несподівані таємниці заховані ще від нас.

Особливо багато таємниць має психіка людини. Не зважаючи на те, що психологія має більш, ніж двотисячну історію, вона ще стоїть на рівні таких наук як фізика або хемія. Отже, вона й досі не з'ясувала таких явищ, як телепатія, ясновидіння і т. д. Не так давно люди, що визнавали себе за освічених, дивилися на все це так, як на містику й забобони. Але в останні часи ніхто з учених, що має якесь відношення до психології, так не ставиться до них. Не заперечуючи проти існування їх, психологи матеріалістичного напрямку намагаються з'ясувати їх, як наслідок певної еманції матерії мозку.

Але для вдумливої людини зрозуміла вся штучність і безпідставність такого з'ясування. Перш за все не доведено, що психічні переживання є рух мозку чи взагалі нервової системи. Процеси в нервовій системі супроводять наші психічні переживання, але ототожнити ці процеси з нашими думками, почуттями й бажаннями немає аж ніякої підстави, бо між ними існує велика якісна різниця. Тим більше не можна пояснювати рухами мозкової матерії явищ телепатії, а особа во явищ передчуття. Навіть, коли ми припустимо явище мозкової еманції, то ми не можемо уявити собі, як ця еманція може викликати уявлення про те, що іще не існує. Це значило б пояснювати невідоме ще більш невідомим, неясне ще більш неясним.

Сучасна наука і в тому числі психологія відходить від матеріалістичних позицій. Отже, є підстави думати, що майбутні психологи, живучи в добу, коли людина буде спрямовувати свою увагу більше на духову, ніж матеріальну сторону буття, відкриють нові, досі невідомі глибини людської душі й дадуть їм дійсно наукове пояснення. Тому такий всебігньо відомий психолог, як В. Джемс, що сам не був містиком, так уважно поставився до містичного досвіду й присвятив йому дуже солідно й документально обґрунтовану роботу.

Взагалі ж можна сказати, що в наші часи, коли людство переживає небувалу в історії світоглядну кризу, тільки дуже наївні й некрітичні душі, що живуть застарілими поняттями, можуть так безоглядно трактувати містику як забобони.

Індокитайський красвид.

Українці-легіонери з китайцем (у центрі) на дозвіллі.

М. КРАВЧУК

СЕРЕД ЛІСІВ І ЗВІРІВ

УКРАЇНЬКА МОЛОДЬ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Друга світова війна примусила багато людей покинути рідні землі й податися на вигнання в далекі чужі світи. Так само багато українців, зокрема української молоді, розбрелися по широкому світі. Українська молодь живе в Європі, Америці, Бразилії, Аргентині, Парагваї, Венесуелі, а також в Африці та Азії. Чимало української молоді служить в інтернаціональному французькому легіоні в Індокитаї. Їхня доля досить кострубата. Вони живуть серед лісів і звірів, відірвані від рідних, близьких і знайомих. Та молодий українець, що добре скуштував „райського“ життя під „сонечком Кремля“, волів ліпше вже жити серед диких лісових, аніж серед червоних домашніх звірів. Із далекого Індокитаю доходять до нас листи наших друзів, в яких розповідається про всі приємності й неприємності легіонерського життя.

Ось так описує свій побут в Індокитаї один з легіонерів:

„Коли я прибув сюди, побачив хату в лісі, а кругом дрови, щоб

дикі зайці не забігали в кімнату. Крім зайців нічого не бачимо, лише ліс і пуцу. Слава Богу, що була залізна дорога, якою ми могли відвідувати своїх приятелів-легіонерів...

... Тут дуже багато диких звірів і тому треба бути дуже обережним, щоб не попасти в пастку, бо можуть розірвати...

Зайшовши в село, можна побачити жінку чи чоловіка, але важко пізнати — дівчина це, чи хлопець; усі однієї вроди: чорні, косоокі. Діти з надутими животами ховаються в бамбукових хатах від ока європейця, який для них страшніший від чорта“...

Цей самий легіонер в іншому листі пише: „Щодо мого життя, то бувають дні, що перебуваю постійно в лісах, маршую по степах, до того сонце так немилосердно пече, що й нічого не миле. Я дуже вдячний за вирізки з газет, в яких описується боротьба українських повстанців на рідних землях. Прощу Тебе присилати мені більше вісток про наших повстанців...“

В іншому листі цього легіонера читаємо:

„... Нарешті, я одержав листа від своїх рідних. Ви не можете уявити собі моєї радості, яка перешкодила у божевілля. Нашої Батьківщини ми тут не забуваємо. Не тільки мріємо про неї, але трохи й ділом помагаємо. Недавно переслав 3400 франків для наших скитальців. Я тут маю все і вважаю за злочин не допомогти нашим людям, коли маєш у себе зайвий гріш. Вдячний Вам за тих декілька аркушів паперу з нашої газети. Коли прочитаю щось подібне, то чую — ніби ліку приклад до наболілого серця. Якщо маєте можливість, то частіше висилайте вирізки, або бодай стару прочитану газету. Я дуже жалю, що поза межі Франції не можна пересилати грошей на книжки і газети“...

Уроженець Полтавщини пише: „Розважаємося самі як можемо, бо тут немає де розвеселитися. Зате в нас багато звірів. Кожна чота має з собою мавп, псів, котів, цапів, різних птахів — все це кочує разом з нами. Хотіли ще слона ввіймати і приручити, але це дуже важко. Здорова тварина на авто не поміститься, а з колоною не зможе так скоро бігти. От, такий то в нас звіринець...“

„... Ви не можете певно собі уявити — за весь час нашого перебування в Індокитаї ми ще ні разу не були в кіно, театрі, або на якійсь забаві. Навіть не слухали радіо. Отож немає нічого дивного, що тут не можна знайти доброго фотографа. Я на фотографії з барабаном у руках...“

Так живе наша молодь у далеких лісах Індокитаю. Вона тужить за рідним краєм та проклинає того, хто відібрав у неї власну хату. Але наші молоді земляки переконані, що вони й з Індокитаю проб'ють дорогу до скривавленої України. Вони разом з усім українським народом, на гострих лезах принесуть важку розплату катові...“

„Маленькі індокитайці стали нам за друзів“.

З сумівського життя

В ЦЕНТРАЛЬНОМУ КОМІТЕТІ СПІЛКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

В зв'язку з 15 річницею страшного голоду в Україні, який був свідомо організований московсько-більшевицьким окупаційним режимом і в наслідок якого загинуло 8 мільйонів чесних трудівників Української землі, ЦК СУМ'у зобов'язав сумівські осередки від 15 січ-

ня до 1 лютого 1948 року провести вечори-спогади пам'яті загиблих.

Згідно з ухвалою ЦК СУМ'у 1 листопада розпочалися змагання осередків за найкращі наслідки праці. Змагання триватиме 3 місяці. Осередки, що досягнуть найкращих показників своєї праці одержать премії.

В С Я Ч И Н А

Цікаві форми вітання

Мандрівники, що відвідали країни населені дикими або напівдикими племенами, познайомили нас з безліччю різноманітних умовних формул, які служать для вияву чемності, пошани, дружби і спілкування поміж людьми.

Мешканці Маріанських островів, наприклад, вважають найбільшою ознакою поваги погладити рукою живіт привітаної особи. Ескімоси на знак привітання труть рукою поверхню свого одягу на животі, виявляючи цим задоволення або радість зустрічі.

Вогули, вітаючись, гладять спочатку свої власні груди і обличчя, а потім груди гостя або приятеля, після чого підіймають свої руки догори і разом, один одному труть їх.

Гонди смикають своїх друзів за вуха; червоношкірі Техаса чемніші, вони самі себе смикають за вуха, бажаючи привітати гостя. Кореїці, вітаючись, дають один одному ляпаса по обличчю. Мешканці Ново-Гебрицьких островів та Нової Гвінеї, зустрівши приятеля або гостя, кроплять його голову водою.

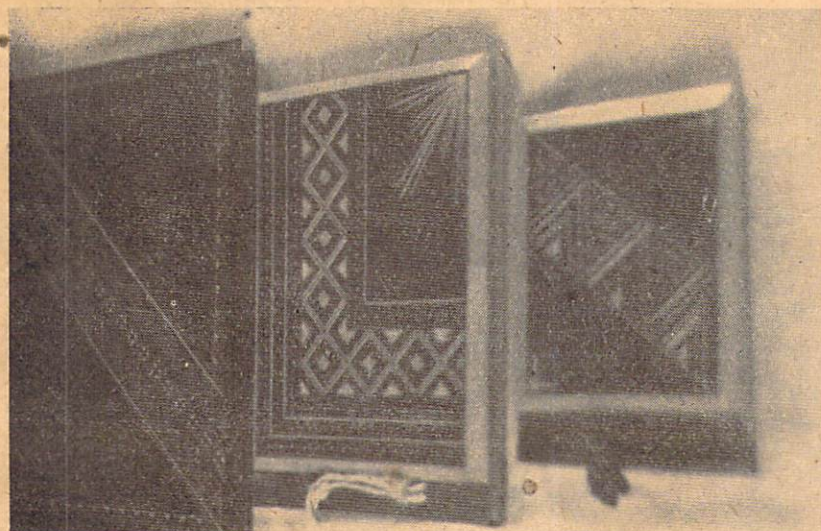
Деякі північні народи при зустрічі з приятелем труть свій власний ніс. У тропічній Новій Гвінеї задовольняються тим, що приятелі, зустрічаючись, труть рукою кінчик носа один одному.

Деякі народи уважно стежать за тим, щоб оберегти свій власний ніс від неприємного запаху при зустрічах та привітах. Так, в Сіоні особа вищого стану перед тим, як прийняти людину нижчого стану, посилав одного з прислужників довідатись від гостя, що саме він їв перед тим, як прийти до пана. Якщо виявиться, що гість їв щось таке, що не подобається панові, то йому зовсім відмовляють у побаченні.

Іноді у церемонії привіту бере участь і рот, як орган дихання. Так, Суннійці спочатку беруться за руки, а потім підносять руку приятеля до свого рота і дихають на неї, говорячи, що вони обмінюються у цей час диханням життя.

У екваторіальній Африці існує аналогічний звичай лише з тією особливістю, що при цьому примовляють: „Хай буде вам усе так приємно, як те дихання, яке я роблю над вашою рукою“.

Подав О. СТЕПОВИЙ.

Мистецькі обкладинки для альбомів, зроблені з дерева сумівцями Нортгаймського осередку.

Крайовий з'їзд СУМ'у

13-14 грудня в Регенсбурзі відбувся крайовий з'їзд сумівських осередків Баварії, в якому взяло участь 25 делегатів і чимало гостей. Після звітів з місць та дискусії, учасники з'їзду заслухали кілька

доповідей, зокрема про організацію виховної праці на зимовий період та про завдання осередків у спортивній діяльності. З'їзд обрав Крайовий Комітет Спілки на Баварію та схвалив ряд важливих резолюцій.

Лекції для сумівців

Останнім часом члени Ашаффенбурзького осередку СУМ („Піонер-Казерне“) за участю позаспілкової молоді прослухали низку цікавих лекцій, серед яких варто відмітити лекцію п. Ріцара С. про молоді роки Т. Г. Шевченка. Професор Лук'янчук дав кілька лекцій: про нашого видатного філософа Григорія Сковороду, про жит-

тя людини в доісторичні часи, а також про положення України перед повстанням Б. Хмельницького. Нещодавно відбулися сходи, присвячені ознайомленню сумівців з сьогоднішніми політичними подіями світу. Реферат на цю тему виголосив голова осередку СУМ'у п. П. Будела.

СУМІВЦІ І ПОЗАСПІЛКОВА МОЛОДЕ! „АВАНГАРД“ — ВАШ ПОРАДНИК,
ПРИЯТЕЛЬ І ДРУГ. ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ СВІЙ ЖУРНАЛ!

Фото на обкладинках: на першій — прогулянка на лещатах у гори; на останній — група сумівців осередків Фрайману й Шляйсгайму.